

ROBERT DANKIEWICZ

Odpowiedzialność ubezpieczyciela w ubezpieczeniu kredytu kupieckiego. Wybrane aspekty

W artykule zwrócono uwagę na gospodarcze znaczenie ubezpieczenia kredytu kupieckiego oraz wypłacanego odszkodowania w dobie kryzysu finansowego i recesji w gospodarce. Zaprezentowano pojęcie szkody oraz warunki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela kredytu kupieckiego. Przedstawiono problemy związane z interpretacją zakresu ubezpieczenia kredytu kupieckiego oraz omówiono wymogi formalne, do przestrzegania których zobligowany jest ubezpieczony kredytodawca. Wymogi te warunkują wypłatę ewentualnego odszkodowania, które obok oceny partnerów handlowych, pomocy w windykacji należności stanowi tylko jeden z elementów oferty ubezpieczyciela.

Wprowadzenie

Przedsiębiorcy coraz częściej dostrzegają korzyści wynikające z zawartej umowy ubezpieczenia kredytu kupieckiego o czym świadczy obserwowany wzrost przypisu składki oraz liczba zawieranych polis. Ubezpieczenie należności chroni przed skutkami kredytowania się kontrahentów kosztem przedsiębiorcy, a także zapewnia płynność i pokrycie ewentualnych strat będących konsekwencją braku płatności. Pośrednio natomiast, ułatwia osiągnięcie założonych celów, takich jak: maksymalizacja wartości firmy, planowany poziom zysku czy harmonijny rozwój. W dobie kryzysu finansowego na świecie i spodziewanej recesji osiągnięcie tych celów może być utrudnione poprzez problemy wielu firm z terminową spłatą zobowiązań oraz ograniczenie bieżącego finansowania potrzeb przedsiębiorstw przez banki. Można zatem stwierdzić, że ryzyko utraty należności będzie w najbliższym czasie rosło. Defensywna i restrykcyjna polityka banków, a zwłaszcza ograniczanie dostępności kredytów obrotowych, wywoła najprawdopodobniej masowe zjawisko zadłużania się u dostawców, a tym samym wzrost ryzyka kredytowego.

Pojęcie szkody w ubezpieczeniu kredytu kupieckiego

W wyniku uchybień kupującego w zapłacie ceny za wydaną rzecz lub wykonaną usługę, sprzedający ponosi szkodę, na którą składa się wartość bezpośredniej straty z tego tytułu oraz wartość utraconych korzyści. Zgodnie z art. 361 § 2 k.c., naprawienie szkody obejmuje straty, jakie poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby szkody nie wyrządzone. Dłużnik nie odpowiada natomiast za szkodę, jeżeli niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać, niezależnie od wykonania zobowiązania naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki. Powyższe przepisy prawne mają zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy strony umowy nie uregulowały inaczej odpowiedzialności z tytułu nienależytego wykonania umowy¹.

Umowa ubezpieczenia kredytu kupieckiego jest odrębną umową w stosunku do umowy łączącej kredytodawcę z kredytobiorcą, wobec czego zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkodę poniesioną przez kredytodawcę mogą odbiegać od zasad odpowiedzialności dłużnika (kredytobiorcy) za tę szkodę.

Jednoznaczna interpretacja zakresu ubezpieczenia w przypadku ubezpieczenia kredytu kupieckiego może być źródłem poważnych problemów, co wynika ze specyfiki produktu.

Z reguły ubezpieczenie obejmuje swoim zakresem wierzytelność główną, aczkolwiek w praktyce bywa rozszerzane o inne elementy. Możemy do nich zaliczyć m.in. koszty dochodzenia roszczeń przez wierzyciela, np. koszty postępowania sądowego prowadzonego przez kredytodawcę w celu odzyskania należności jeszcze przed zgłoszeniem roszczenia z umowy ubezpieczenia. Często wypłata odszkodowania warunkowana jest zachowaniem określonych parametrów, jak na przykład maksymalnego okresu kredytowania, po przekroczeniu którego odpowiedzialność ubezpieczyciela ustaje. Dodatkowo, niezależnie od wyników przeprowadzonej oceny zakres ubezpieczenia może z góry wyłączać pewne grupy kredytobiorców. Mogą to być podmioty powiązane z kredytodawcą lub takie, w przypadku, których nie można ogłosić upadłości, jak np. podmioty publiczne.

Schemat obliczania wysokości szkody i należnego odszkodowania może przebiegać w kilku etapach i zazwyczaj polega na²:

- 1) wstępnym ustaleniu wysokości należności objętych ubezpieczeniem z uwzględnieniem przyznanych limitów ubezpieczeniowych;
- 2) ustaleniu, jaka część należności jest rzeczywiście niespłacona (w ramach należności objętych ubezpieczeniem uwzględnia się wszelkie kwoty odzyskane, jak i ewentualne kompensaty);
- 3) ustaleniu wartości szkody, która obejmować może należności niespłacone oraz inne poniesione przez kredytodawcę koszty akceptowalne przez ubezpieczyciela;

1. Szerzej [w:] D. Krzezińska, *Wiarygodność kontrahenta z tytułu kredytu kupieckiego*, [w:] Z. Dresler (red.), *Nauki finansowe wobec współczesnych problemów gospodarki polskiej*, t. II, *Finanse przedsiębiorstw*, Wydawnictwo AE, Kraków 2004, s. 106-107.

2. J. Kukielka, D. Poniewierka, *Ubezpieczenia finansowe. Gwarancje ubezpieczeniowe. Ubezpieczenia transakcji kredytowych*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2003, s. 300.

- 4) ustaleniu wysokości szkody po korektach wynikających z udziału własnego, zastosowanych klauzul podziału ryzyka (np. franszyzy redukcyjnej, stanowiącej podstawę do wypłaty odszkodowania);
- 5) wypłacie odszkodowania, którego wysokość może być różna w przypadku należności eksportowych, w zależności od przyjętego sposobu wyznaczania kursu waluty, według którego ma nastąpić wypłata odszkodowania (różnica uzależniona jest od tego czy datą ustalenia kursu waluty jest data fakturowego terminu zapłaty należności, data powstania szkody czy też dzień wypłaty odszkodowania; ryzyko kursowe w zależności od przyjętego rozwiązania może obciążać kredytodawcę albo ubezpieczyciela).

Po wypłacie odszkodowania w każdym wypadku ubezpieczyciel wymaga scedowania na siebie wszelkich posiadanych od danego odbiorcy zabezpieczeń, nawet jeżeli nie były one wcześniej wymagane. Jeżeli nie umówiono się inaczej, na zakład ubezpieczeń przechodzi prawo dochodzenia odszkodowania wobec sprawcy szkody, do wysokości wypłaconego odszkodowania. Prawo to, zwane prawem regresu, powstaje dla zakładu ubezpieczeń *ex lege*. Przejście tego prawa na ubezpieczyciela następuje na drodze nabycia wierzytelności w rozumieniu art. 518 k.c. do wysokości odszkodowania zapłaconego przez zakład zgodnie z art. 828 k.c.³. Wstępując w prawa ubezpieczającego, zakład ubezpieczeń przejmuje wszystkie te zarzuty, jakie przysługiwałyby mu w stosunku do ubezpieczającego. Podkreślić należy, że ubezpieczający bez zgody zakładu nie ma prawa zręczenia się swego roszczenia w stosunku do sprawcy szkody.

Warunki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej

Treść umowy ubezpieczenia kredytu kupieckiego, która definiuje m.in. wypadek ubezpieczeniowy jako zdarzenie powodujące powstanie roszczenia o odszkodowanie, reguluje ponadto warunki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej. Wypadkiem ubezpieczeniowym może być prawnie stwierdzona trwała niewypłacalność kredytobiorcy lub jego domniemana niewypłacalność, rozumiana jako zachwianie jego płynności, w taki sposób, że nie jest on w stanie regulować swoich długów, a stan taki ma charakter trwały. Wystarczy zatem zachwianie płynności kredytobiorcy, skutkujące przewlekłą zwłoką w spłacie należności aby powstała odpowiedzialność odszkodowawcza ubezpieczyciela. Problemem może być tutaj zdefiniowanie pojęcia przewlekła zwłoka, chociażby z tego powodu, że branżowo czy terytorialnie, w odniesieniu do poszczególnych krajów może być ono różnie definiowane. Z założenia, jeżeli opóźnienia w realizacji zobowiązań płatniczych mają charakter powszechny, to dłuższy okres zwłoki jest niezbędny do stwierdzenia faktu niewypłacalności dłużnika. Długość tego okresu jest różnie definiowana w sytuacjach, w których mowa o wypadkach ubezpieczeniowych. W praktyce, z domniemaną niewypłacalnością dłużnika mamy do czynienia w przypadku, gdy okres jego zwłoki w zapłacie ubezpieczonej należności może wynosić:

- 180 dni liczonych od fakturowej daty płatności (Atradius Credit Insurance S.A. Oddział w Polsce),

3. Ubezpieczający ma obowiązek udostępnienia ubezpieczycielowi wszelkich dokumentów i informacji mających znaczenie dla skutecznego dochodzenia roszczenia regresowego ubezpieczyciela.

- 150 dni liczonych od dnia zgłoszenia należności przeterminowanej do windykacji (Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce),
- 120 dni liczonych od dnia zgłoszenia należności przeterminowanej do windykacji (Towarzystwo Ubezpieczeniowe Euler Hermes S.A.),
- 120 dni, licząc od daty otrzymania wniosku Ubezpieczającego o interwencję (Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.),
- 180 dni liczonych od fakturowej daty płatności (Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A.).

W sytuacji stwierdzenia domniemanej niewypłacalności dłużnika nie ma potrzeby jej potwierdzenia przez uprawniony do tego organ, wystarczy zaistnienie określonych faktów. Jak widać naliczanie okresu przewlekłej zwłoki, skutkującej odpowiedzialnością ubezpieczyciela może być w różny sposób definiowane: dla Atradius Credit Insurance S.A. Oddział w Polsce – od pierwotnej daty płatności, dla Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce, Towarzystwo Ubezpieczeń Euler Hermes S.A. – od daty zgłoszenia przeterminowanych należności do windykacji, w przypadku Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. – od daty złożenia wniosku o interwencję, a Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A. – od fakturowej daty płatności.

Trwała niewypłacalność ma miejsce wówczas, gdy jest ona potwierdzona zgodnie z przepisami prawa. W każdym systemie prawnym istnieją bowiem instytucje prawne, które mają zastosowanie w przypadku niewypłacalności przedsiębiorstw. W polskich warunkach za potwierdzenie niewypłacalności przedsiębiorstwa przyjmuje się najczęściej:

- ogłoszenie upadłości podmiotu gospodarczego albo też odmowę jej ogłoszenia,
- otwarcie postępowania układowego albo też zawarcie układu,
- bezskuteczność egzekucji z majątku przedsiębiorstwa,
- likwidację przedsiębiorstwa.

Do dnia 30 września 2003 roku, wierzyciel w celu dochodzenia swoich roszczeń, oprócz egzekucji indywidualnej, mógł uczestniczyć w postępowaniu upadłościowym⁴ lub układowym⁵. W prawie upadłościowym i naprawczym⁶ obowiązującym od 1 października 2003 roku, wprowadzono dwie nowe instytucje prawne: postępowanie naprawcze (w razie zagrożenia niewypłacalnością) i układ likwidacyjny (w przypadku wystąpienia niewypłacalności). Obie instytucje pozwalają na kontynuowanie działalności przez przedsiębiorstwo. Postępowanie naprawcze jest adresowane do podmiotów zagrożonych niewypłacalnością, a postępowanie układowe do podmiotów znajdujących się w stanie niewypłacalności. Najważniejszym elementem tych postanowień jest zawarcie układu między wierzycielem a dłużnikiem, przy czym wierzyciele są zaspokajani przez dłużnika zgodnie z treścią zawartego układu⁷. Możliwość zawarcia układu uzależniona jest od decyzji sądu, który może wyrazić

4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe. Tekst jednolity (Dz. U. 1991, nr 118, poz. 512, z późn. zm.).

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym. (Dz. U. 1934, nr 93, poz. 836, z późn. zm.).

6. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze. (Dz. U. 2003, nr 60, poz. 535, z późn. zm.).

7. T. Strąk, H. Łopianowska, *Ekonomiczne aspekty procesu decyzyjnego wierzycieli układowych*, [w:] M. Wolanowski (red.), *Finanse, rynki finansowe, ubezpieczenia*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 413, Szczecin 2005, s. 140.

zgodę lub oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości w przypadku stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. Ponadto oddalenie wniosku może mieć miejsce w sytuacji, gdy wszyscy wierzyciele wyrazili zgodę na pozasądową ugodę likwidacyjną w celu zapobieżenia bankructwu klienta. Wówczas sąd zatwierdza układ dłużnika z wierzycielami, zawarty w celu restrukturyzacji zadłużenia dłużnika w postępowaniu naprawczym. Stwierdzona niewypłacalność ma miejsce w sytuacji, gdy ustalono, że na skutek niekorzystnych okoliczności spłata wierzytelności jest niemożliwa, ponieważ postępowanie egzekucyjne, zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości i inne podjęte przez ubezpieczającego działania przeciwko swojemu klientowi nie rokują przyniesienia efektów. Z podobną sytuacją można spotkać się, gdy w odniesieniu do należności w obrocie z zagranicą zaistniały okoliczności, które w kraju dłużnika odpowiadają wymienionym wypadkom⁸. Wyżej wymienione okoliczności, obrazujące zakres ubezpieczenia znajdują odzwierciedlenie we wszystkich ogólnych warunkach ubezpieczenia kredytu kupieckiego.

Obszary te zostały rozszerzone w treści ogólnych warunków ubezpieczenia kredytu kupieckiego Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. w odniesieniu do ryzyka politycznego, które obejmuje:

- decyzję kraju dłużnika – wydanie lub zmianę aktów prawnych lub decyzji rządu bądź innego organu państwowego państwa dłużnika lub państwa trzeciego, które uczestniczy w realizacji kontraktu, uniemożliwiających wykonanie kontraktu lub świadczenie usług,
- moratorium – ogłoszenie powszechnego moratorium płatniczego przez rząd państwa dłużnika,
- uniemożliwienie transferu należności – niemożliwość lub opóźnienie w dokonaniu przez dłużnika transferu należności w walucie płatności spowodowane wydarzeniami politycznymi albo aktami prawnymi lub decyzjami administracyjnymi władz w kraju dłużnika lub państwa trzeciego, które uczestniczy w realizacji kontraktu,
- przepisy prawne w kraju dłużnika – przepisy uznające płatności dokonane przez dłużnika w walucie lokalnej jako wystarczające dla wypełnienia zobowiązania z tytułu kontraktu, niezależnie od faktu, iż w rezultacie zmian kursów walutowych takie płatności po przeliczeniu na walutę kontraktu nie równoważą wartości zobowiązania z tytułu kontraktu na dzień dokonania płatności przez dłużnika,
- decyzje w kraju ubezpieczyciela – wydanie przepisów prawnych lub decyzji przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie handlu zagranicznego, które uniemożliwiają realizację kontraktu lub świadczenie zamówionych usług.

Zasygnalizowania wymaga również kwestia niewypłacalności faktycznej. Ten rodzaj wypadku ubezpieczeniowego ma szczególne zastosowanie w ubezpieczeniach towarowych kredytów eksportowych. Nie wymienia się tutaj konkretnych sytuacji, które świadczą o niewypłacalności dłużnika, stwierdza się jedynie, że jeżeli zaistnieją jakieś fakty, które według oceny ubezpieczyciela można uznać za potwierdzające niewypłacalność dłużnika, to pow-

8. Potwierdzona niewypłacalność dłużnika regulowana jest w treści ogólnych warunków ubezpieczeń kluczowych ubezpieczycieli kredytu kupieckiego na rynku, dla przykładu podano Towarzystwo Ubezpieczeń Euler Hermes S.A., Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce czy Atradius Credit Insurance S.A. Oddział w Polsce.

staje wypadek i roszczenie o odszkodowanie po stronie ubezpieczającego. Wypadek ten ma zazwyczaj charakter uznaniowy, co oznacza, że zakład ubezpieczeń musi wyrazić zgodę na uznanie danych okoliczności za potwierdzające niewypłacalność kredytobiorcy. Bardzo rzadko wypadek taki stosowany jest w ubezpieczeniach kredytów krajowych⁹.

Wyłączenia z zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela

Wypłata świadczenia ubezpieczeniowego z tytułu umowy ubezpieczenia kredytu kupieckiego jest ograniczona wyłączeniami i ograniczeniami odpowiedzialności ubezpieczyciela wynikającymi z zapisów ogólnych warunków ubezpieczenia¹⁰. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń muszą wynikać z przepisów prawa lub z umowy ubezpieczenia. Aby dana okoliczność wyłączyła odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, powinna być główną i bezpośrednią przyczyną powstania szkody. Jednocześnie musi istnieć związek przyczynowo-skutkowy między zaistnieniem danej okoliczności a powstaniem szkody. Ponieważ to zakład ubezpieczeń korzysta z zapisów o wyłączeniu odpowiedzialności za szkodę, na nim spoczywa ciężar udowodnienia zaistnienia danych okoliczności oraz tego, że są one główną i bezpośrednią przyczyną szkody ubezpieczonego. Okoliczności te mogą wynikać z zapisów ogólnych warunków ubezpieczeń, mogą być również regulowane powszechnie obowiązującym prawem. W pewnych okolicznościach, podobnie jak w większości ubezpieczeń, mogą skutkować wypowiedzeniem umowy jeszcze w trakcie jej trwania, zwłaszcza w sytuacji gdy dochodzi do znaczącego wzrostu ryzyka.

Znacznie częściej jednak wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, za szkody w ubezpieczeniu kredytu kupieckiego, wynikają z zapisów stosowanych w treści ogólnych warunków ubezpieczenia, do których należy zaliczyć¹¹:

- wierzytelności od odbiorców publiczno-prawnych, osób fizycznych nie będących podmiotami gospodarczymi i przedsiębiorstw, w których ubezpieczający pośrednio bądź bezpośrednio posiada większość udziałów lub może w inny sposób zdecydowanie wpływać na ich zarządzanie,
- odsetki za zwłokę, kary umowne, odszkodowania za poniesione szkody i straty, koszty sądowe,
- straty powstałe w wyniku niewypełnienia przez ubezpieczającego lub osoby działające w jego imieniu warunków umowy w stosunkach z klientem lub niedotrzymania jej terminów,
- fizyczne uszkodzenie towarów, będących przedmiotem ubezpieczonej wierzytelności,
- straty wynikłe ze sporów pomiędzy ubezpieczającym a klientem zanim spór został rozwiązany, chyba że ubezpieczający może udowodnić, że spór jest ze strony klienta próbą opóźnienia zgłoszenia niewypłacalności,

9. J. Kukielka, D. Poniewierka, *Ubezpieczenia finansowe...*, op. cit., s. 288-289.

10. R. Holly (red.), *Ubezpieczenia finansowe i gwarancje ubezpieczeniowe*, Poltext, Warszawa 2003, s. 150.

11. Zgodnie z treścią ogólnych warunków ubezpieczenia kredytu kupieckiego następujących towarzystw ubezpieczeniowych: Euler Hermes S.A., Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce, Atradius Credit Insurance S.A. Oddział w Polsce, Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta S.A., Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.

- straty spowodowane okolicznościami o charakterze politycznym i społecznym, tj. wojna, rewolucja, strajki, zamieszki, akty terroru, klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane pośrednio lub bezpośrednio przez energię jądrową,
- straty będące konsekwencją decyzji władz, które uniemożliwiają bądź ograniczają możliwość realizacji transakcji bądź pełną lub częściową zapłatę należności,
- straty, które mogłyby być pokryte z innego ubezpieczenia posiadanego przez ubezpieczającego,
- należności, co do których ubezpieczający uzgodnił ze swoim klientem terminy płatności dłuższe niż standardowo zapisane w warunkach ubezpieczenia, chyba że ubezpieczyciel potwierdził w decyzji kredytowej objęcie ich ochroną,
- należności wynikające z fakturowania europalet.

Szczególne znaczenie mają sankcje za niewłaściwe wykonanie umowy ubezpieczenia przez ubezpieczającego, mogące skutkować wyłączeniem lub ograniczeniem odpowiedzialności, a w przypadku zrealizowania się ryzyka objętego umową ubezpieczenia nawet odmową wypłaty odszkodowania. Najbardziej drastyczne rozwiązanie może mieć miejsce w sytuacji, gdy ubezpieczony, pomimo obowiązku poinformowania ubezpieczyciela o potencjalnej szkodzie, tego nie uczyni. Odbiera on ubezpieczycielowi tym samym szansę działań wspomagających kredytodawcę w zakresie polubownego odzyskania należności, a jednocześnie uniemożliwia mu poinformowanie innych kredytodawców o podwyższonym ryzyku transakcji kredytowych z danym kredytobiorcą¹².

Zakończenie

Zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkodę w ubezpieczeniu kredytu kupieckiego mogą odbiegać od zasad odpowiedzialności dłużnika za tę szkodę. Specyfika umowy ubezpieczenia kredytu powoduje, że ochrona ubezpieczeniowa stanowi tylko jeden z elementów ofert, które ubezpieczyciele kierują do swoich klientów. Inne składowe oferty ubezpieczeniowej to pomoc w ocenie partnerów handlowych, czy windykacja należności. Niepodważalną korzyścią posiadania umowy ubezpieczenia kredytu kupieckiego obok stabilności planowania finansowego w określonej perspektywie czasowej jest uporządkowanie procedur w zakresie zarządzania strukturą należności, do których przestrzegania obliguje ubezpieczającego zakład ubezpieczeń już na etapie zawierania umowy ubezpieczenia. Działania w tym obszarze z jednej strony w sposób naturalny przyczyniają się do spadku poziomu ryzyka utraty należności, z drugiej wielokrotnie są źródłem poważnych problemów na płaszczyźnie współpracy pomiędzy ubezpieczającym a ubezpieczycielem. Obok wymuszonych procedur związanych z polityką kredytową towarzystwa ubezpieczeniowe w przypadku braku terminowej płatności ze strony kredytobiorcy

12. Jak wskazują badania przeprowadzone przez Euler Hermes prawie 40 proc. przypadków odmowy wypłaty odszkodowania jest spowodowana uchybieniami proceduralnymi. Najczęściej chodzi o niepoinformowanie we właściwym terminie ubezpieczyciela o braku płatności od kontrahenta. Należy podkreślić, że przekazywanie takich danych jest żelazną zasadą wszystkich warunków ubezpieczenia, jakie są dostępne na rynku. Kolejnymi wskazanymi przez ankietowane firmy przyczynami było wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej (19 proc.) oraz prowadzenie przez klienta działań na własną rękę, bez konsultacji z ubezpieczycielem (16 proc.).

narzucają obowiązek współdziałania ubezpieczającego z ubezpieczycielem w celu odzyskania należności przed ustalonym w umowie ubezpieczenia terminem wypłaty odszkodowania. Brak realizacji obowiązków przez ubezpieczającego może skutkować brakiem odpowiedzialności ubezpieczyciela pomimo zawartej umowy ubezpieczenia. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność ubezpieczyciela w każdym przypadku muszą wynikać z przepisów prawa lub zawartej umowy ubezpieczenia.

Dr ROBERT DANKIEWICZ jest pracownikiem naukowym Zakładu Finansów i Bankowości Politechniki Rzeszowskiej.

Bibliografia:

1. Holly R. (red.), *Ubezpieczenia finansowe i gwarancje ubezpieczeniowe*, Poltext, Warszawa 2003.
2. Krzemińska D., *Wiarygodność kontrahenta z tytułu kredytu kupieckiego*, [w:] Z. Dresler (red.), *Nauki finansowe wobec współczesnych problemów gospodarki polskiej*, t. II, Finanse przedsiębiorstw, Wydawnictwo AE, Kraków 2004.
3. Kukielka J., Poniewierka D., *Ubezpieczenia finansowe. Gwarancje ubezpieczeniowe. Ubezpieczenia transakcji kredytowych*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Warszawa 2003.
4. Strąk T., Łopianowska H., *Ekonomiczne aspekty procesu decyzyjnego wierzycieli układowych*, [w:] M. Wolanowski (red.), *Finanse, rynki finansowe, ubezpieczenia*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 413, Szczecin 2005.
5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym. (Dz. U. 1934, nr 93, poz. 836, z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe. Tekst jednolity (Dz. U. 1991, nr 118, poz. 512, z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze. (Dz. U. 2003, nr 60, poz. 535, z późn. zm.).

Insurer's responsibility in the commercial credit insurance.

Chosen aspects – summary

In the article the attention was paid to the role of the commercial credit and the indemnified compensation at the time of financial crisis and recession. The definition of damage and also the conditions of compensational responsibility of the commercial credit insurance were presented. The issues connected with interpretation of the range of commercial credit insurance as well as the formal requirements which should be met by the creditor were discussed. The requirements condition getting the compensation, and are just one of the elements among the assessment of the partners and support in debts collection of the insurer's offer.